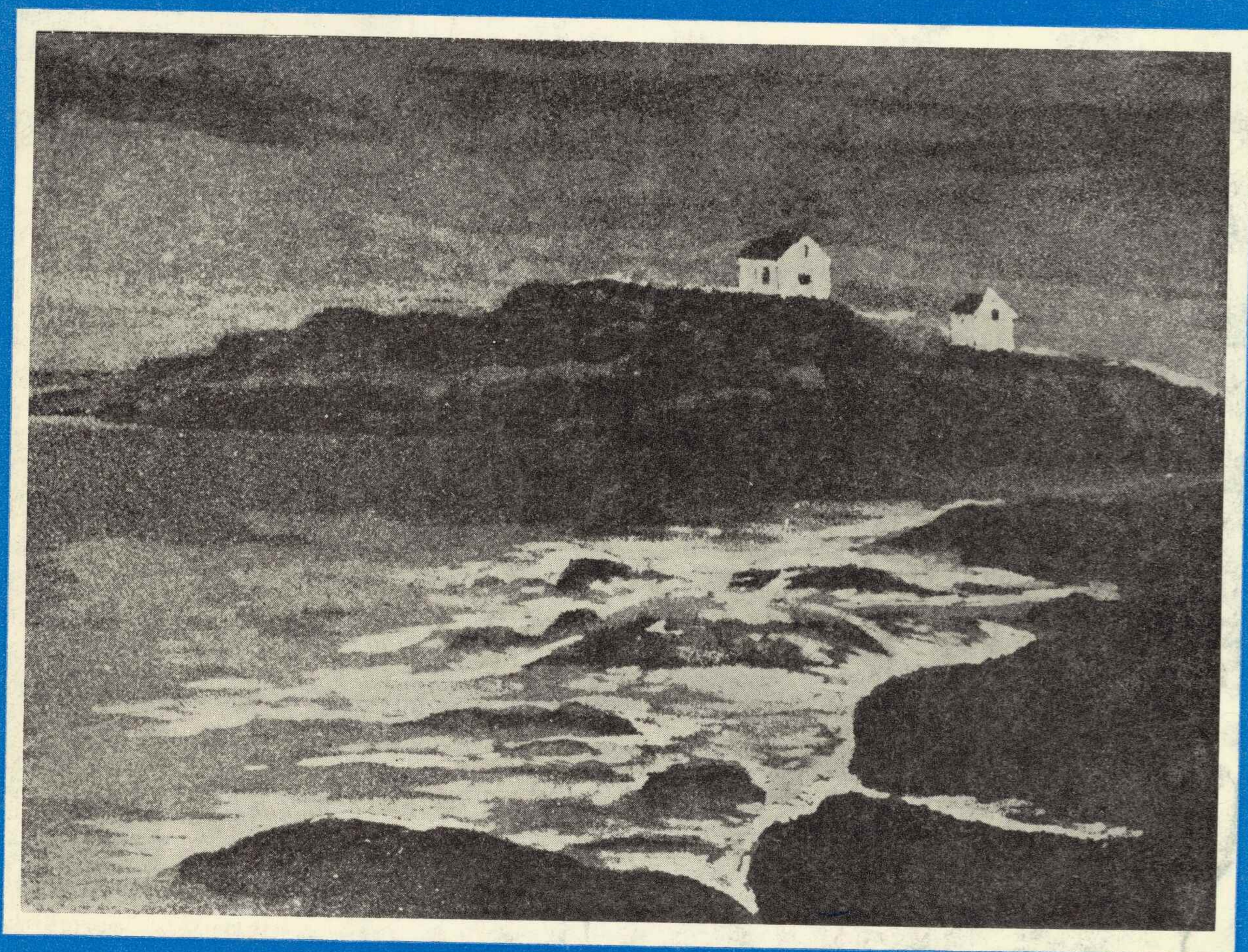

15/82

FINSKA GRAFIKA WSPÓŁCZESNA

Ministerstwo Kultury i Sztuki
Ministerstwo Edukacji Narodowej Finlandii
Muzeum Amos Anderson w Helsinkach
Centralne Biuro Wystaw Artystycznych

FINSKA GRAFIKA WSPÓŁCZESNA

1982 marzec
kwiecień
maj
czerwiec
lipiec
sierpień
wrzesień — październik
październik
listopad
grudzień

Warszawa, „Zachęta”, Plac Małachowskiego 3
Piła, BWA, ul. Ludowa Pawilon A
Konin, BWA, ul. PZPR 1
Kalisz, Muzeum Ziemi Kaliskiej, ul. Kościuszki 12
Kielce, BWA, ul. Marchlewskiego 1
Lublin, BWA, ul. Narutowicza 4
Rzeszów, BWA „Dom Sztuki” ul. 1 Maja 18
Kraków, Salon TPSP, ul. Różana 2
Bielsko-Biała, BWA, ul. Lenina 11 a
Sopot, BWA, ul. Powstańców Warszawy 2/4/6

Grafika jako odrębna gałąź sztuki pojawiła się w Finlandii — podobnie jak w innych krajach skandynawskich — pod koniec wieku XIX. Graficy wówczas wywodzili się jeszcze najczęściej spośród malarzy. Szczytowym osiągnięciem fińskiej grafiki końca lat dziewięćdziesiątych XIX wieku był cykl drzeworytów-illustracji do fińskiej epopei narodowej „Kalewala”, których twórcą był Akseli Gallen-Kallela. Artysta ten był reformatorem fińskiej grafiki; o jego talencie świadczą nie tylko wspomniane już drzeworyty, lecz również grafiki uzyskiwane z matryc metalowych.

Wówczas gdy opublikowano ilustrowaną wersję „Kalewali”, pojawiło się także wydanie „Pieśni Chorażego Stähla” z ilustracjami Alberta Edelfelta, wykonanymi techniką litografii i światłodruku. Podobnie jak Gallen-Kallela i Edelfelt również Hugo Simberg zajmował się odbitkami z płyt metalowych. Artysta ten przedstawił w wersji graficznej wiele swoich powszechnie cenionych obrazów olejnych. Na początku XX wieku w Ateneum, Szkole Towarzystwa Sztuk Pięknych, techniki akwaforty uczył A. W. Finch jeden z najwybitniejszych malarzy tego okresu. W pierwszej dekadzie XX wieku technikami graficznymi zajmowała się Ellen Thesleff najwybitniejsza artystka ówczesnych czasów; jej drzeworyty barwne do dziś nie mają sobie równych w Finlandii.

Nowy okres w historii grafiki fińskiej zapoczątkowało w roku 1931 utworzenie Stowarzyszenia Fińskich Artystów Grafików. Pierwszą wystawę grafiki zorganizowano już w roku 1907, ale utworzenie specjalnej organizacji, przekształconej następnie w rodzaj związku zawodowego, spowodowało pojawienie się grupy profesjonalnych grafików. Stowarzyszenie Fińskich Artystów Grafików, liczące wówczas dwustu członków, w roku 1981 obchodziło pięćdziesiątą rocznicę powstania. Stowarzyszenie działa bardzo aktywnie, organizuje wiele wystaw m.in. w swojej galerii w Helsinkach, zajmuje się doskonaleniem umiejętności warsztatowych artystów, pomocą w zdobywaniu pracowni, organizuje konkursy i wydaje podręczniki. Jest ono reprezentowane w Związku Skandynawskich Artystów Grafików założonym w roku 1937. Po II wojnie światowej pojawiło się wielu młodych, utalentowanych artystów, którzy bardziej niż ich poprzednicy mogli się poświęcić twórczości graficznej. W tym okresie zwiększyła się również liczba odbiorców grafiki. Artyści zaczęli stosować nowe techniki, jak na przykład sitodruk.

Kilka ostatnich dziesięcioleci utrwaliło znaczącą pozycję grafiki w życiu artystycznym Finlandii; sztuka ta uzyskała wreszcie wyższy status równy statusowi malarstwa czy rzeźby.

W przygotowanej obecnie wystawie biorą udział graficy fińscy zarówno młodszego, jak i starszego pokolenia. Wszystkie uprawiane przez nich techniki świadczą o doskonałym opanowaniu warsztatu graficznego. Na wystawie pokazano wyłącznie prace artystów współczesnych.

Najstarszym z nich jest Erkki Tantt, który działał w Stowarzyszeniu Fińskich Artystów Grafików prawie od chwili jego założenia. Drzeworyty czarno-białe tego artysty w mistrzowski sposób oddają obraz fińskiego krajobrazu. Poza tym artysta ten jest znakomitym ilustratorem książek beletrystycznych i publikacji z dziedziny historii kultury.

Kolejnym artystą zafascynowanym pięknem krajobrazu Finlandii i codziennym życiem jego mieszkańców jest Veikko Vionoja — znany dotychczas przede wszystkim jako malarz. Rozległy horyzont fińskiego wybrzeża i wysp zajmuje także takich artystów, jak Tuulikki Pietilä i Marjatta Nuoreva, którzy stosują matryce metalowe. Natomiast najmłodszego uczestnika wystawy, Helge Riskula, przede wszystkim inspirowało miasto i jego środowisko, jest on jedynym artystą prezentowanym na tej wystawie, który posługuje się techniką linorytu. Graficy fińscy bowiem przeważnie są znani ze swoich prac wykonywanych w metalu. Zarówno w Finlandii, jak i na świecie wiele mówią takie nazwiska, jak Simo Hannula, Pentti Lumikangas czy Pentti Kaskipuro. Spośród wymienionych artystów duże znaczenie ma twórczość Kaskipuro, zwłaszcza jako nauczyciela i wychowawcy grafików młodego pokolenia. Na wystawie prezentowane są również prace jego uczniów, które znajdują się we wszystkich bardziej znanych kolekcjach; zapraszano ich także do udziału w najważniejszych wystawach, gdzie zdobywali wiele nagród honorowych. Uprawiają oni sztukę opisową, zawierającą niekiedy elementy surrealne, które ułatwiają identyfikację prac poszczególnych artystów. Do tej grupy można również zaliczyć Väinö Rouvinena, który jako jeden z niewielu mieszka i pracuje poza miastem. Miasto bowiem jest inspiracją dla większości fińskich artystów. Przez wiele lat Väinö Rouvinen posługiwał się techniką akwatynty nadając swym pracom akcenty malarskości.

Do młodych lecz już uznanych grafików stosujących techniki metalowe, można także zaliczyć takich artystów, jak Elina Luukanen i Antero Olin, którzy są wykładowcami w Szkole Fińskiej Akademii Sztuk Pięknych w Helsinkach. Sztuka niefiguratywna, która przez pewien czas dominowała w malarstwie fińskim, jest reprezentowana przez jednego z prekursorów fińskiej sztuki abstrakcyjnej, Sama Vanniego i jego sitodruki. Stosowane przezeń techniki zdobyły popularność w latach pięćdziesiątych — dzisiaj stosują je artyści młodszy, szczególnie ci, którzy zajmują się sztuką abstrakcyjną. Zwolennikiem tych technik jest również Lauri Ahlgren, który — podobnie jak Vanni — jest słynnym malarzem. Erkki Hervo, który poświęcił się całkowicie grafice przedstawia na wystawie wiele drzeworytów barwnych.

LAURI AHLGREN, 1929

Malarz i grafik. Szkoła Fińskiej Akademii Sztuk Pięknych 1950—53. Wolna Wszechnica Plastyczna 1954. Kurs Grafiki profesora Aukusti Tuhka 1955—56. Wystawia w Finlandii od 1952, za granicą od 1954. Wykładowca w Szkole Fińskiej Akademii Sztuk Pięknych 1965—1971. Medal Pro Finlandia. Profesor honoris causa. Mieszka w Helsinkach.

1. Zryw organizmu, 1979
sitodruk (17/70)
57×49 cm
2. Anatomia chmur, 1979
sitodruk (11/70)
42×69 cm
3. Portret terrorysty, 1979
sitodruk (12/70)
42×69 cm

SIMO HANNULA, 1932

Grafik, rysownik i malarz. Szkoła Towarzystwa Sztuk Pięknych w Turku 1950—51; Szkoła Fińskiej Akademii Sztuk Pięknych 1951—55. Wystawia w Finlandii od 1954, za granicą od 1961. Biennale Sztuki w Wenecji 1964. Medal Pro Finlandia. Mieszka w Espoo.

Fińska grafika opiera się przede wszystkim na własnej tradycji rozwijanej od początku XX wieku. Jest ona jednak otwarta na bodźce płynące z zewnątrz. Fińscy graficy bowiem utrzymują bardzo ożywione kontakty międzynarodowe. Do podniesienia poziomu omawianej tu dziedziny sztuki przyczyniła się przede wszystkim fińska szkoła grafiki, której najwybitniejszym przedstawicielem jest m.in. Aukusti Tuhka. Wykształcił on grupę grafików, spośród których wielu bierze udział w tej wystawie.

Mamy nadzieję, że ten skromny wybór współczesnej grafiki fińskiej wzbudzi zainteresowanie i pozwoli na nawiązanie stałej współpracy między naszymi krajami.

Bengt von Bonsdorff

4. Samolotem w świat, 1976
akwaforta (34/50)
20×16 cm
5. Muzyka lata, 1976
akwaforta (50/50)
20×16 cm
6. Stara latarnia morska, 1978
akwaforta (35/50)
41×36 cm
7. Letni dzień na starym moście, 1979
akwaforta (15/60)
48×39 cm
- 8-11. Życie latem w Finlandii, 1979
akwaforta (48/60); (44/60); (43/60); (46/60)
15×12 cm każda

ERKKI HERVO, 1924

Malarz i grafik. Wolna Wszechnica Plastyczna 1942, 1945—46; Szkoła Fińskiej Akademii Sztuk Pięknych 1946—49. Wystawia w Finlandii od 1949, za granicą od 1963. Wykładowca Uniwersytetu Wzornictwa Przemysłowego od 1960. Przewodniczący Stowarzyszenia Fińskich Artystów Grafików. Medal Pro Finlandia. Mieszka w Espoo.

12. 24—76, 1976
drzeworyt barwny (19/25)
42×60 cm
13. 6—79, 1979
drzeworyt barwny (12/25)
42×60 cm
14. 10—79, 1979
drzeworyt barwny (9/25)
42×60 cm

PENTTI KASKIPURO, 1930

Grafik i malarz. Wolny słuchacz w Szkole Fińskiej Akademii Sztuk Pięknych w 1952. Wystawia w Finlandii od 1953, za granicą od 1956. Biennale Sztuki w Wenecji 1964. Wykładowca Uniwersytetu Wzornictwa Przemysłowego 1965—74. Artysta-profesor 1974 — 1979. Medal Pro Finlandia i Prince Eugen Medal. Mieszka w Vantaa.

15. Wielki burak, 1977
miedzioryt, akwatinta
(3 próbna odbitka autorska)
34×40 cm
16. Bochen chleba, 1978
miedzioryt, akwatinta
(6 próbna odbitka autorska)
28×31 cm
17. Misa z ziemniakami, 1979
miedzioryt, akwatinta (35/50)
28×48 cm

PENTTI LUMIKANGAS, 1926

Grafik i malarz. Wyższa Szkoła Wzornictwa Przemysłowego (dziś: Uniwersytet Wzornictwa Przemysłowego) 1945—47. Wystawia w Finlandii od 1952, za granicą od 1957. Artysta roku na Festiwalu w Helsinkach w 1977, Biennale Sztuki w Wenecji 1972. Medal Pro Finlandia. Mieszka w Espoo.

18. Nad brzegiem morza, 1980
akwatinta, akwaforta (37/90)
26×18 cm
19. Zaciszy pawilon, 1980
akwatinta, akwaforta (37/90)
33×26 cm

20. Oświetlona wieża, 1980
akwatinta, akwaforta (37/90)
35×27 cm
21. Pomnik, 1980
akwatinta, akwaforta (37/90)
35×27 cm

ELINA LUUKANEN, 1941

Wydział Architektury Politechniki w Helsinkach 1961—64; Studium Sztuk Pięknych przy Uniwersytecie w Helsinkach 1965—68. Wystawia w Finlandii od 1971, za granicą od 1975. Mieszka w Kauniainen.

22. Noc, 1978
akwatinta, miedzioryt (34/41)
20×14 cm
23. Po rozstaniu I, 1970
akwaforta, akwatinta (6/41)
19×22 cm
24. Jabłoń, 1979
akwatinta, miedzioryt (8/41)
21×27 cm
25. Stara, rozpadająca się stodoła III, 1979
akwatinta, miedzioryt (15/41)
24×24 cm

MARJATTA NUOREVA, 1944

Grafik. Studium Sztuk Pięknych przy Uniwersytecie w Helsinkach 1962—64; Instytut Wzornictwa Przemysłowego 1963—68. Wystawia w Finlandii od 1974, za granicą od 1976. Nauczyciel w szkole średniej 1969—73; wykładowca w Ośrodku Szkolenia Nauczycieli 1971 — 1973. Mieszka w Jyväskylä.

26. U podnóża zbocza I, 1979
mezzotinta (II/V)
40×35 cm
27. U podnóża zbocza II, 1979
mezzotinta (V/V)
40×35 cm
28. Skały nad morzem, 1979
mezzotinta (V/V)
40×60 cm

ANTERO OLIN, 1948

Grafik. Szkoła Sztuk Pięknych w Lahti 1967—69; Królewska Akademia Sztuk Pięknych w Sztokholmie 1970.

Wystawia w Finlandii od 1968, za granicą od 1973. Wykładowca w Szkole Fińskiej Akademii Sztuk Pięknych od 1974. Mieszka w Helsinkach.

29. Dzień i noc nad morzem, 1979
akwaforta, akwatinta barwna (5/10)
70×85 cm
30. Okno z widokiem na morze IV, 1979
akwaforta, akwatinta barwna (13/20)
65×50 cm
31. Okno z widokiem na morze V, 1979
akwaforta, akwatinta barwna (1/20)
65×50 cm

TUULIKKI PIETILÄ, 1917

Grafik i malarz. Szkoła Towarzystwa Sztuk Pięknych w Turku 1933—36; Szkoła Fińskiego Towarzystwa Sztuk Pięknych (dziś: Szkoła Fińskiej Akademii Sztuk Pięknych) 1936—40. Królewska Akademia Sztuk Pięknych w Sztokholmie 1945—49; pobyt w Paryżu 1949 — 1953. Wystawia w Finlandii od 1935, za granicą od 1938 r. Wykładowca w Szkole Fińskiej Akademii Sztuk Pięknych 1956—60. Medal Pro Finlandia.

32. Wyspa samotnych, 1980
akwatinta (2/25)
20×26 cm
33. Hotel na plaży, 1980
akwatinta (3/25)
20×27 cm
34. Archipelag zewnętrzny — Skały, 1980
akwaforta (3/25)
20×25 cm
35. Archipelag zewnętrzny — Przylądek, 1980
akwaforta (3/25)
20×25 cm
36. Archipelag zewnętrzny — Kanał, 1980
akwaforta (3/25)
20×25 cm
37. Archipelag zewnętrzny — Opar, 1980
akwaforta (3/25)
20×25 cm

HELGE RISKULA, 1951

Artysta grafik. Szkoła Sztuk Pięknych w Lahti 1974 — 1977. Wystawia w Finlandii od 1975, za granicą od 1976 r. Mieszka w Tampere.

38. Cieśla 1, 1979
linoryt (4/50)
43×30 cm
39. Cieśla 3, 1979
linoryt (1/50)
42×30 cm
40. Cieśla 4, 1979
linoryt (1/25)
43×30 cm

VÄINÖ ROUVINEN, 1932

Artysta grafik. Szkoła Fińskiej Akademii Sztuk Pięknych 1951—55; kurs grafiki u profesora Aukusti Tuhka 1958—59. Wystawia w Finlandii od 1955, za granicą od 1959. Mieszka w Varkaus.

41. Na śniegu wczesną wiosną, 1978
akwatinta, miedzioryt (75/75)
35×45 cm
42. Metamorfoza, 1979
akwatinta (32/75)
30×43 cm
43. Zimowa droga, 1980
akwatinta (44/75)
29×40 cm
44. Spacer wieczorny, 1980
akwatinta (6/75)
30×40 cm

ERKKI TANTTU, 1907

Artysta grafik i ilustrator. Wyższa Szkoła Wzornictwa Przemysłowego (dziś: Uniwersytet Wzornictwa Przemysłowego) 1920—30; pobyt w Niemczech (Monachium) 1934. Wystawia w Finlandii od 1930, za granicą (m.in. w Chinach) od 1930. Przewodniczący Stowarzyszenia Fińskich Artystów Grafików 1963—69 i honorowy członek Stowarzyszenia. Medal Pro Finlandia. Profesor honoris causa. Mieszka w Helsinkach.

45. Przy studni, 1948
drzeworyt (2/40)
26×30 cm
46. Wiatraki, 1964
drzeworyt (34/50)
24×34 cm

47. Horyzont, 1966
drzeworyt (2/40)
22×40 cm

SAM VANNI, 1908

Malarz i grafik. Szkoła Fińskiego Towarzystwa Sztuk Pięknych (dziś: Szkoła Fińskiej Akademii Sztuk Pięknych) 1927—28; pobyt we Florencji 1929; Paryżu 1938. Wystawia w Finlandii od 1931, za granicą od 1933. Biennale Sztuki w Wenecji 1966. Wykładowca w Wolnej Wszechnicy Plastycznej 1944—56; Politechnice 1956; w Szkole Fińskiej Akademii Sztuk Pięknych 1949—56. Medal Pro Finlandia. Członek Akademii Fińskiej od 1964. Mieszka w Helsinkach.

48. Hera, 1978
sitodruk (51/75)
60×44 cm
49. Styks, 1978
sitodruk (45/75)
60×44 cm

50. Syzyf, 1978
sitodruk (50/75)
65×42 cm

VEIKKO VIONOJA, 1909

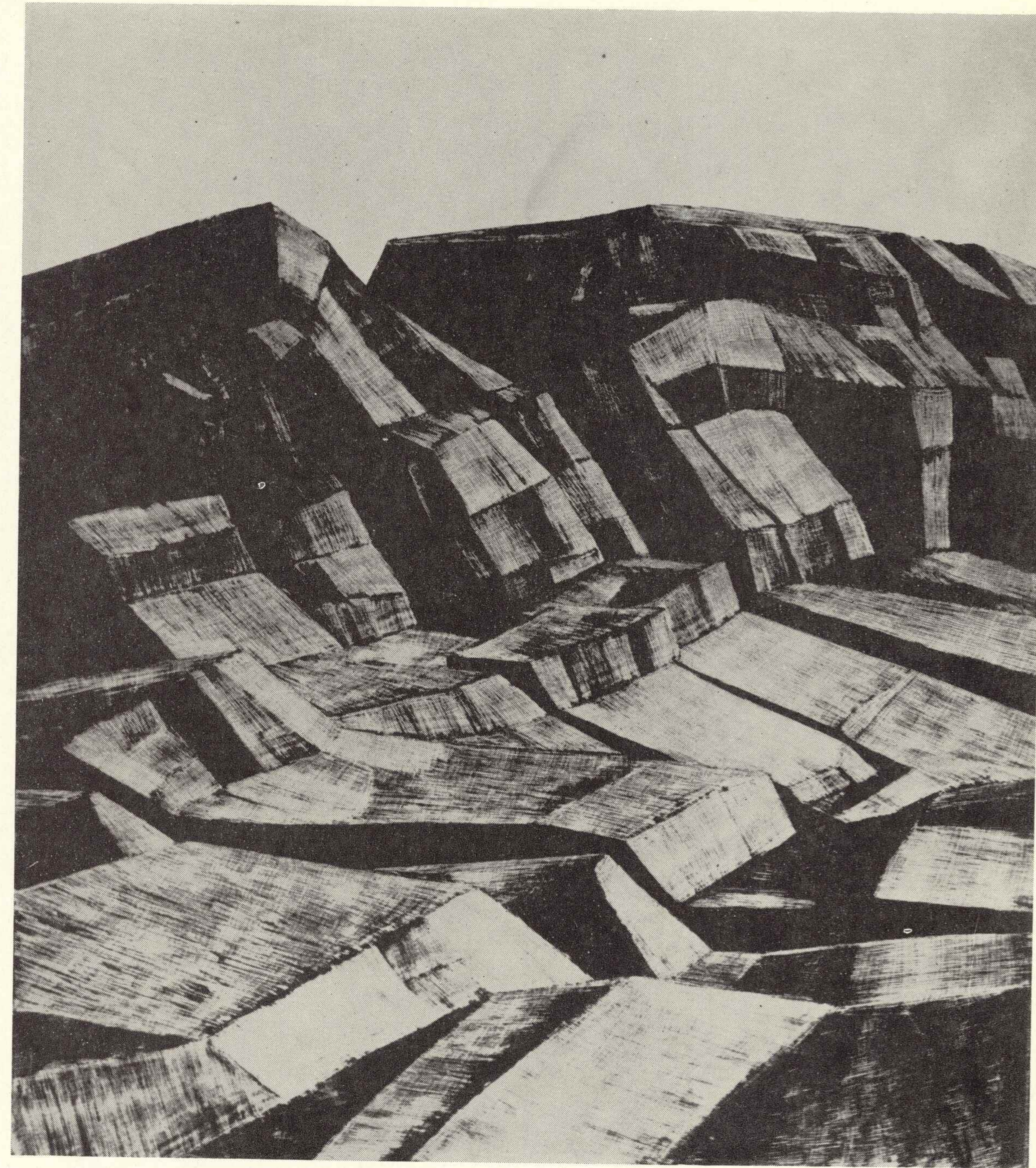
Malarz i grafik. Szkoła Fińskiego Towarzystwa Sztuk Pięknych (dziś: Szkoła Fińskiej Akademii Sztuk Pięknych) 1936—38. Wystawia w Finlandii od 1939, za granicą od 1946. Profesor honoris causa. Mieszka w Helsinkach.

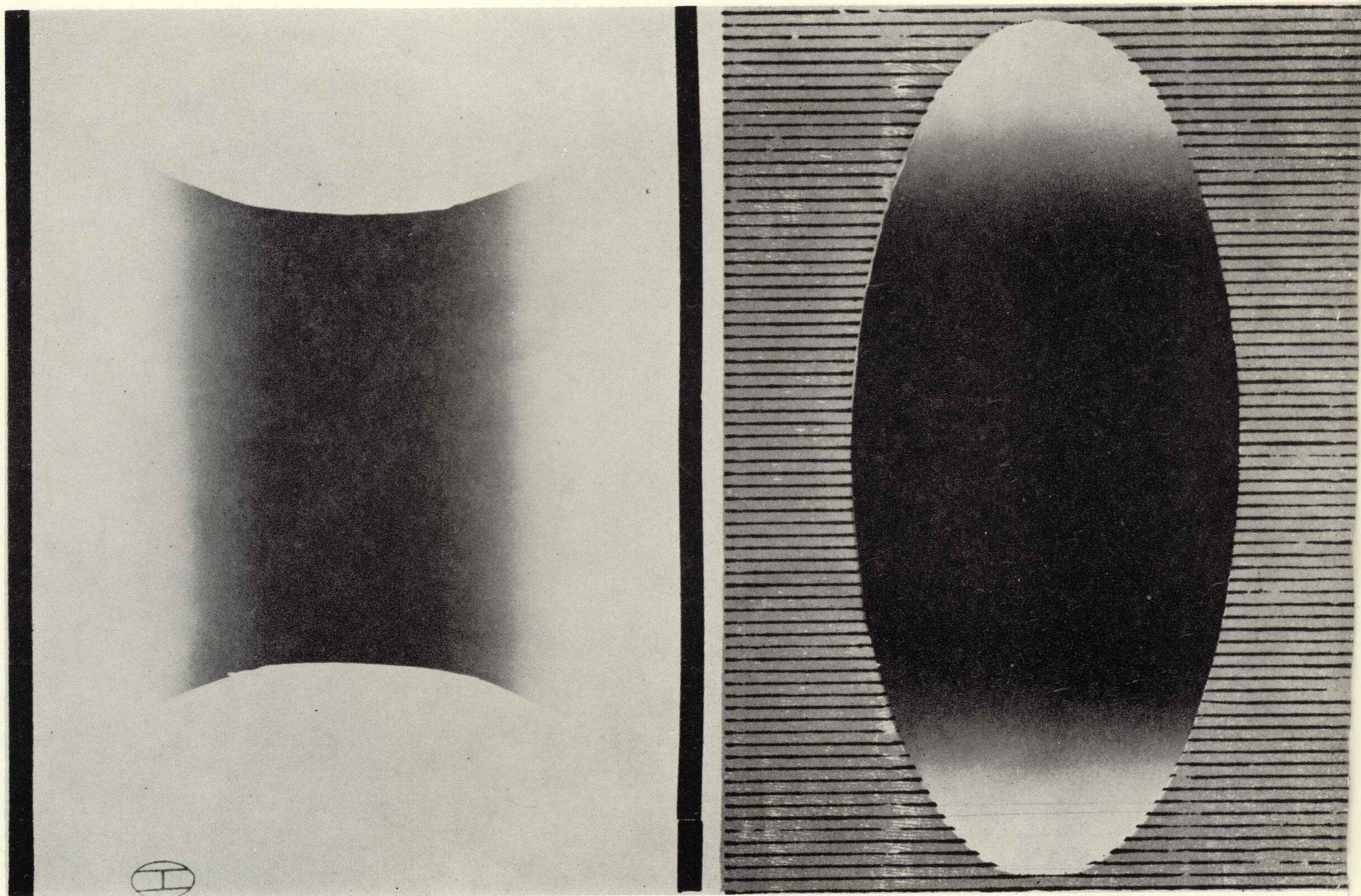
51. Na zebraniu religijnym, 1978
litografia
35×50 cm
52. Wiejskie podwórze, 1979
litografia (15/100)
35×50 cm
53. U wejścia do rozpadającej się stodoły, 1979
litografia (15/100)
35×50 cm

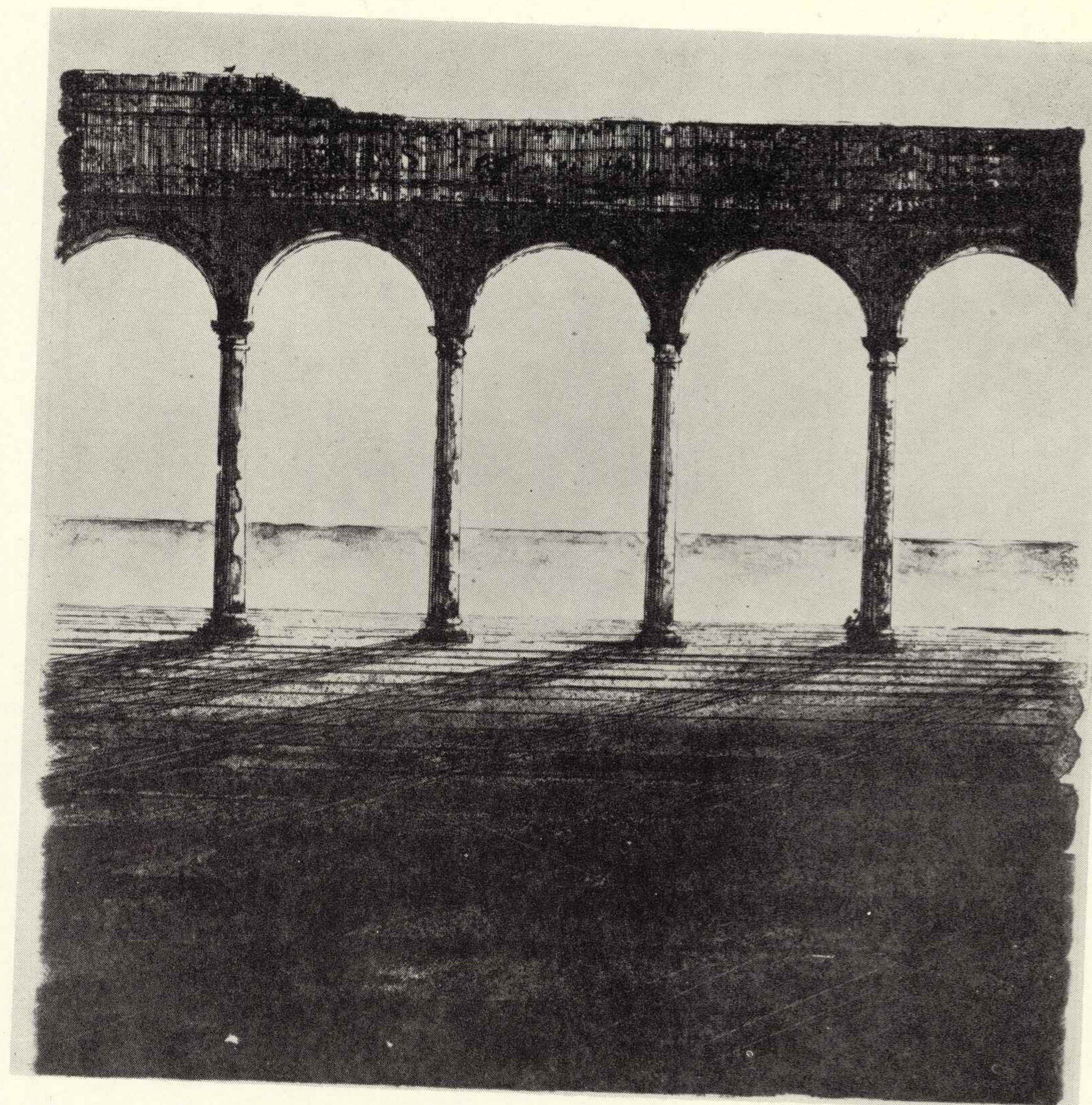
6.
Stara
latarnia
morska,
1978

26.
U podnóża
zbocza I,
1979

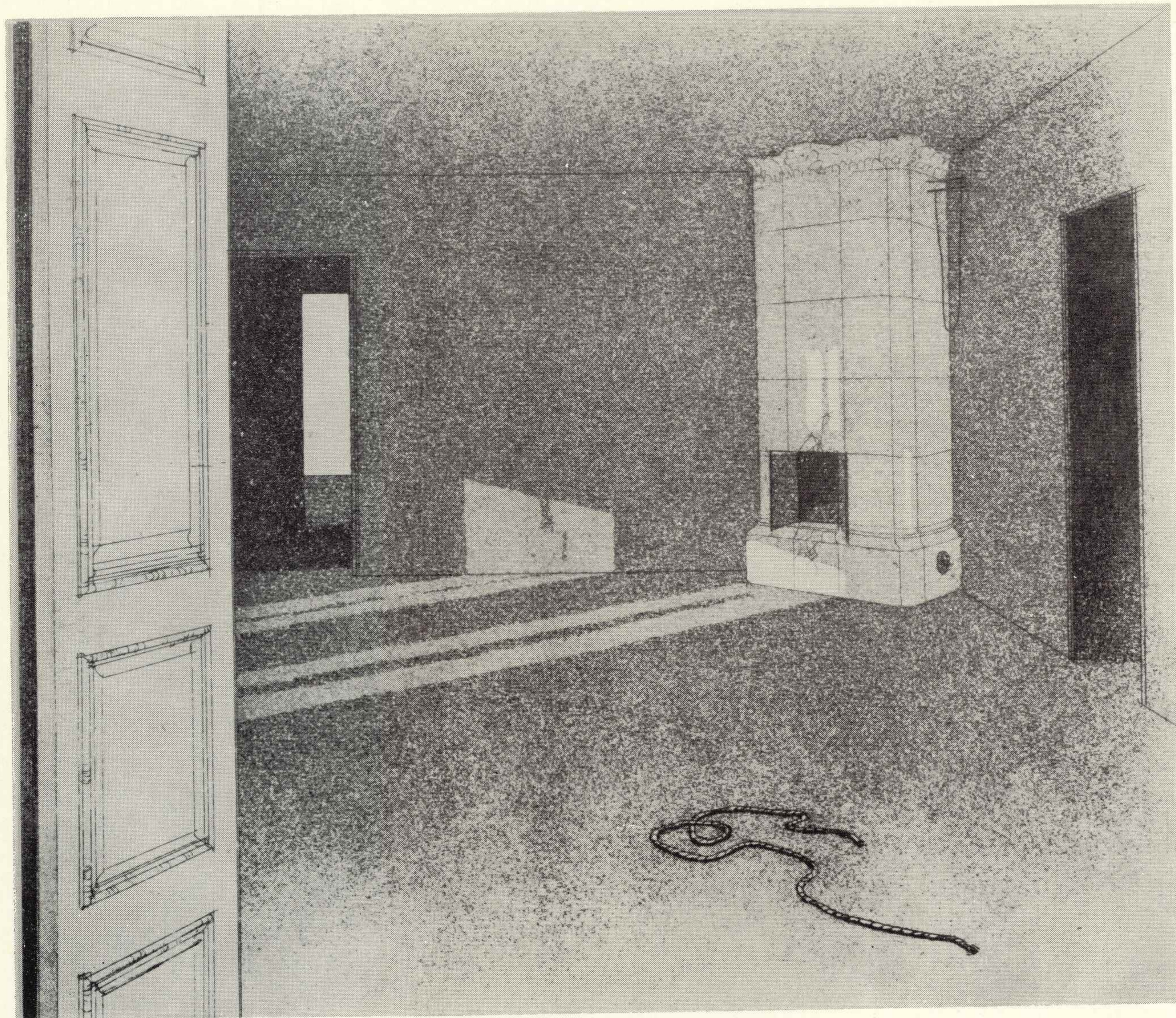

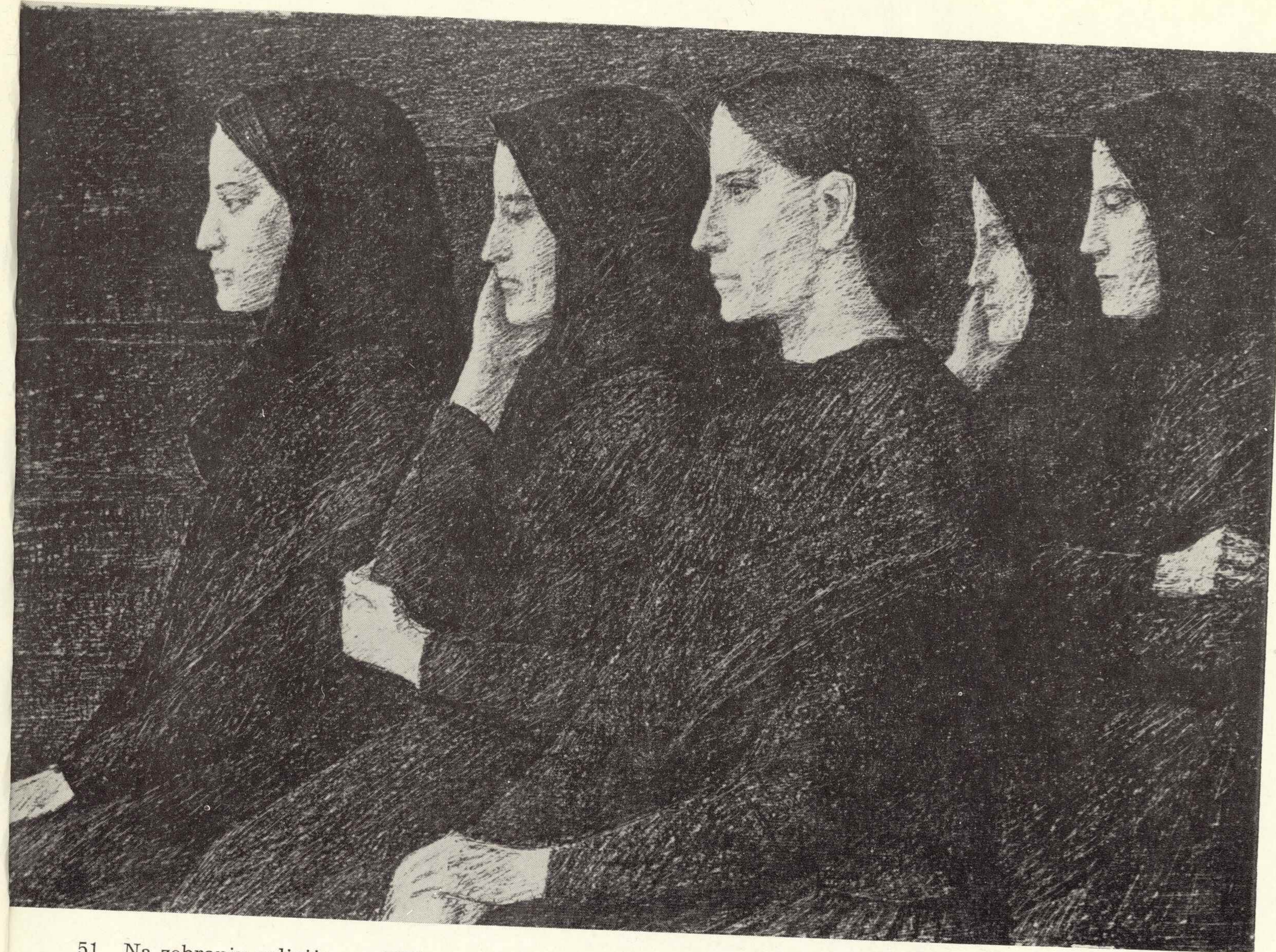
12. 24 — 76, 1976

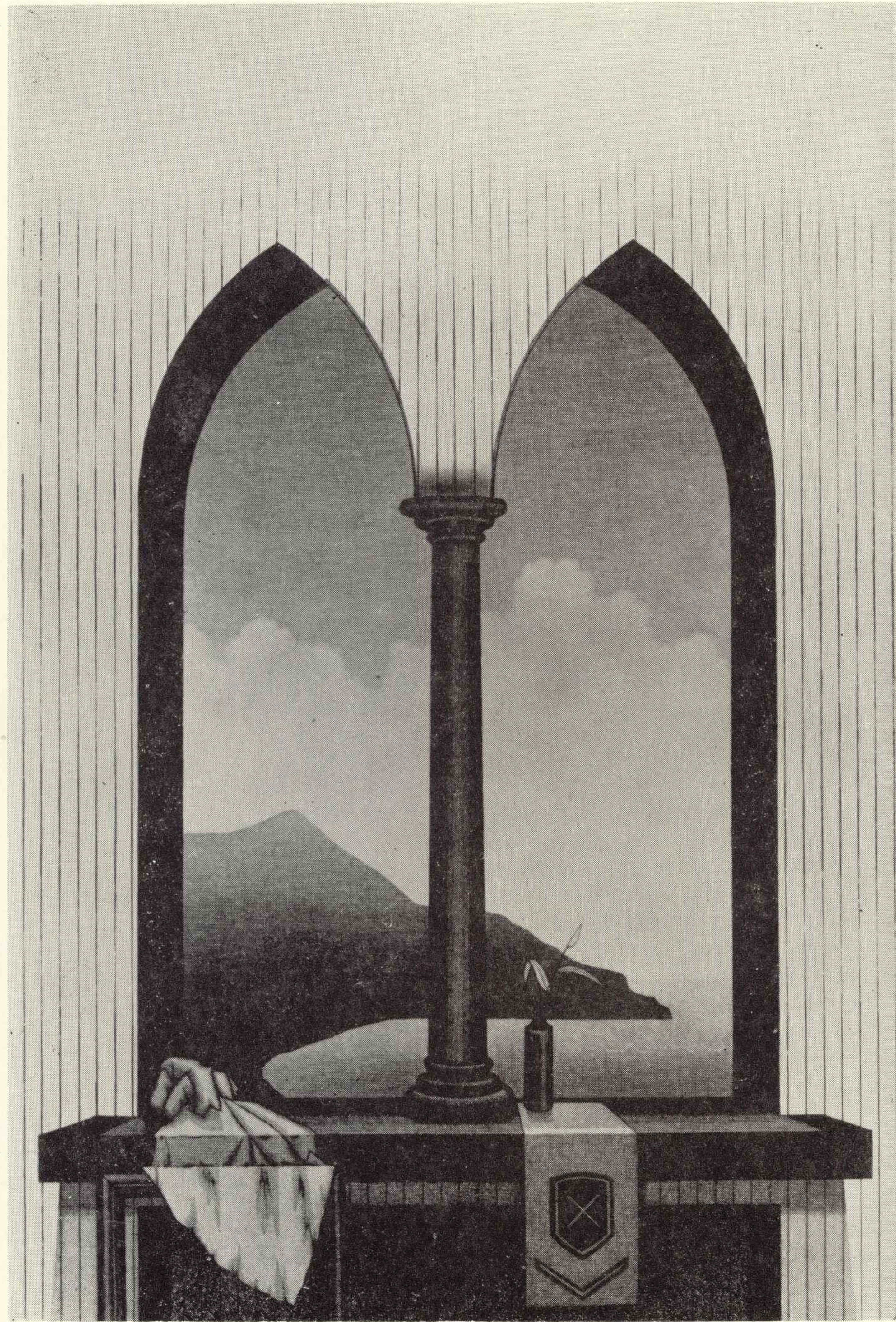
18. Nad brzegiem morza, 1980

23. Po rozstaniu I, 1979

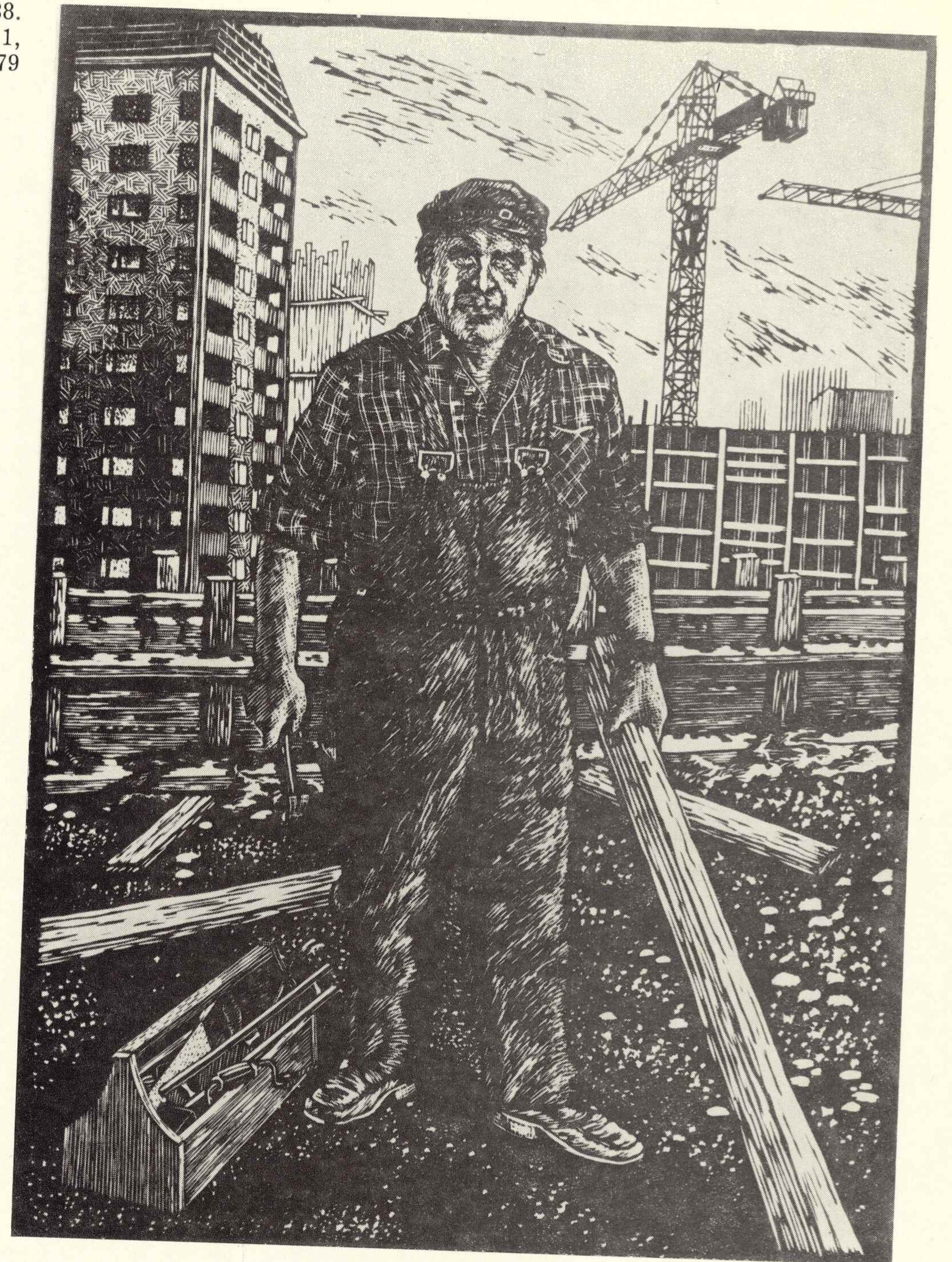

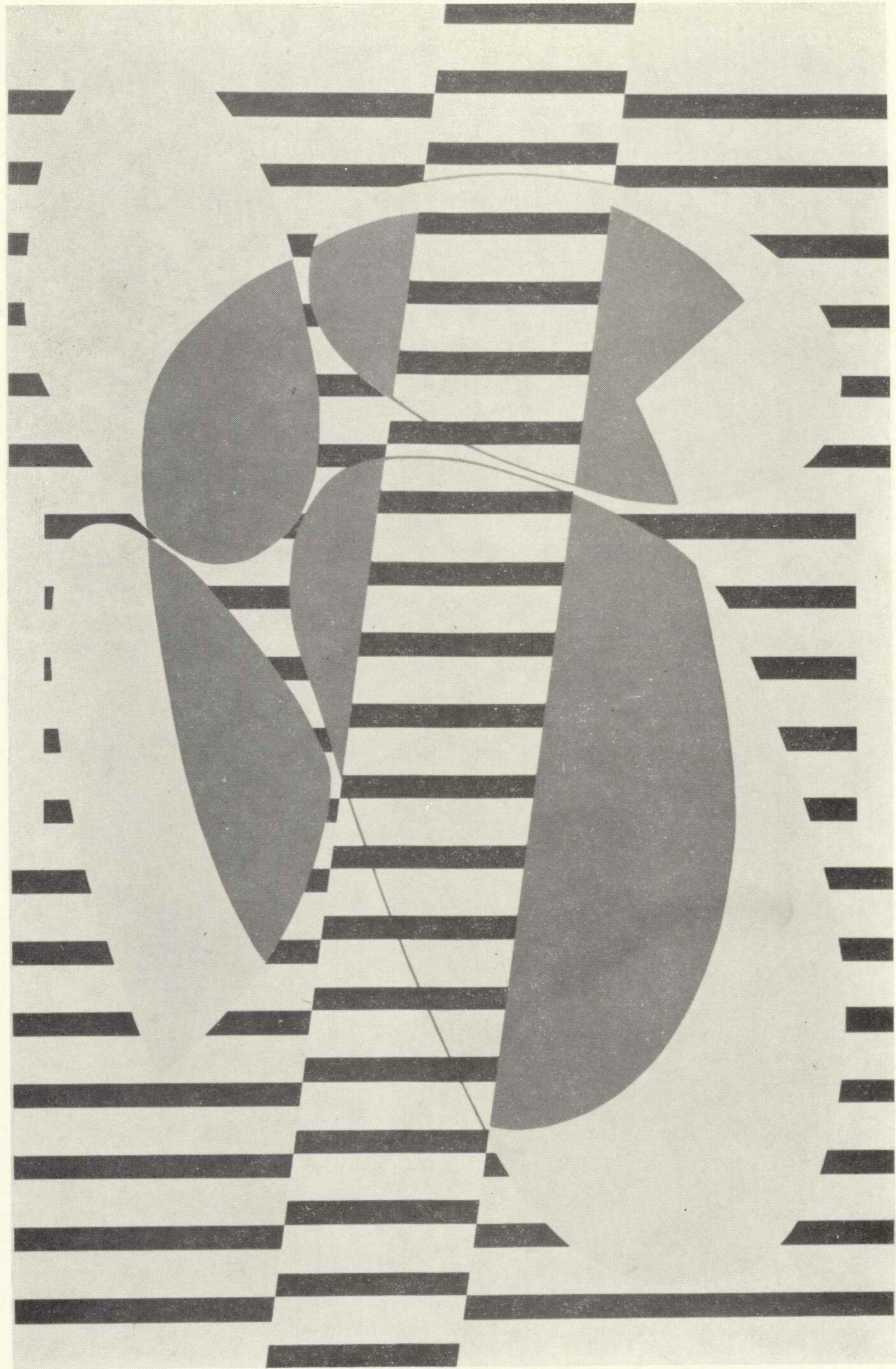
51. Na zebraniu religijnym, 1978

31.
Okno
z widokiem
na morze V,
1979

38.
Cieśla 1,
1979

48.
Hera,
1978

